

Billede og person

Sten Clod Poulsen, 150424

Billedet og skolen

I forbindelse med en artikel (interview med opponenter Helle Bjerresgård) i "Undervisere" om mit læringssyn m.m. var jeg inde hos DLF på Vandkunsten for at blive fotograferet. Fotografen (eller redaktionen?) havde fundet et gammelt skolebord frem og ville gerne fotografere mig sammen med bordet. Pointen har formentlig været at denne mindelse om "Den sorte Skole" var relevant fordi jeg går stærkt ind for at elever og kursister lærer solide, moderne og velstrukturerede fagkundskaber, som de kan genkalde og bruge efter behov.

Nogle – med bind for øjnene og propper i ørerne - misforstår denne opfattelse som en opfordring om tilbagevending til "Den sorte Skole". Det er meget langt fra min holdning og et nuanceret synspunkt er nøje gennemargumenteret i min bog "Tilegnelse af boglige fagkundskaber" (Se bøger i højre spalte under "Arbejdsformer og tilbud"). Jeg går stærkt ind for grundlæggende fagkundskaber *med forståelse*.

For mig var der det særlige i denne fotosession, at jeg bogstavelig talt har siddet ved præcist denne type skolebord på en grundtvigiansk kostskole, hvor jeg gik fra jeg var 10-12 år gammel. Det var ikke en voldsomt boglig skole, men lærerne var venlige og omsorgsfulde og bordene var gode nok: Solide, hensigtsmæssige med blækhus og stålpenne og rum under bordet: Nøddebo Kostskole. Ved et sådant bord fik jeg en af mit livs få lussinger fra en vikar, som syntes jeg snakkede for meget. Det var et adelsmærke i mine klassekammeraters øjne, for jeg var lovligt velopdragen og skolevenlig.

Min eftertanke på billedet er, at jeg gerne vil associeres med en noget tidligere skole fx i 1960'erne, hvor fagkundskaber i kernefagene var i højsædet. Jeg lægger vægt på moderne avancerede undervisningsformer såsom tværfaglighed, projektarbejde, kreativitet og selvstændighed hos eleverne, men jeg er af den grundopfattelse at alle disse senere "højniveaupædagogiske" arbejdsformer *forudsætter solide velstrukturerede præcise og moderne boglige fagkundskaber*, hvis de skal blive til mere end overfladisk tidsfordriv. Da jeg har været en af de tidlige fortalere for projektarbejde og tværfaglighed – og har skrevet en bog om projektarbejde sammen med Knud Illeris og Jens Bertelsen – er det ikke fordi jeg mangler fornemmelse for de moderne pædagogiske arbejdsformer. Jeg ser blot manglerne meget tydeligt.

Det var disse tanker og erindringer, som lå bag mit store smil. Og medens jeg blev arrangeret i de rette positurer af fotografen dukkede min tid på kostskolen lyslevende op for mig: Eleverne, lærerne, bygningerne, rummene – og de mange ting, der skete i de to år.

Personprofil

Som konsulent forsøger jeg at få nogle ret forskellige karaktertræk til at virke konstruktivt sammen. Jeg ser det som min kerneopgave at tilføje nye tanker, nye erfaringer og nye handleperspektiver. Som alle andre fagfolk er jeg imidlertid også tilstede som person.

Jeg er grundlæggende respektløs over for autoriteter. Mit hjem var ”freudomarxistisk”, min mor freudiansk børnehaveleder (som hun selv havde fået oprettet) og min far kommunistisk ingeniør (som i fritiden fra politikken lavede selvstændige ingeniøropgaver, varmeanlæg, byggemodning mv.).

Jeg lærte tidligt at forholde mig selvstændigt til min omverden. Det vil i dag sige at jeg ikke respekterer den opfattelse folk giver udtryk for blot fordi de har en position, måske med magtbeføjelser. Og at jeg fx ikke nødvendigvis anerkender visdommen i folkeskolereformen hhv. gymnasireformen blot fordi undervisningsministeriet og et folketingspolitisk flertal står bag den. Også en minister, også et ministerium kan tage grundlæggende fejl.

Respektløsheden vedrører synspunkter, forklaringer og påstande og ikke personer. Personer - mine kunder, lærere og skoleledere – har jeg stor respekt for - men det er ikke det samme som at jeg uden videre er enig i deres pædagogiske virkelighedsbillede.

Respektløsheden vedrører også bølgerne af pædagogiske patentløsninger: LP-modellen, Hattie-koncernen, True North osv. Forstået således at jeg forsøger at udrede hvad der er gode ideer og hvad, der næppe holder for en nærmere eftertænkning og efterprøvelse. De gode ting bygger jeg sammen med min egen tænkning. Jeg tænker hele tiden kritisk eftertænksomt over mine egne konsulenttydelser vedrørende læring.

Nogle finder min respektløshed inspirerende, der kommer ny luft og nye udsigter i lokalet. Andre finder den meget provokerende, især hvis de allerede har lagt sig bomfast på, hvad der er rigtigt, vigtigt og nødvendigt og ikke ønsker at blive intellektuelt forstyrret. Og forventer at konsulenten uden mukken underlægger sig de vedtagne sandheder – det gør jeg imidlertid ikke.

Jeg kan fx gå imod populære men løst funderede synspunkter såsom det meget udbredte blandt danske lærere, at børn og unge skal have lyst til at lære for at kunne lære. Det er indlysende uholdbart fordi det gør det uforståeligt at tidligere generationer kunne lære noget som helst under fx 1800-tallets barske vilkår i skoler og i hjem. Nødvendighed, anstrengelse og viljesbaseret læring er lige så vigtig som lystbaseret læring. Vi kan ikke insistere på at børnene skal have *lyst* til at lære de fagkundskaber, som vi voksne har bestemt at de *skal* lære. Det er uærligt. Der ligger et bedrag i kravet om, at eleverne skal have ”lyst”. Altså en bestemt forudarrangeret lyst.

I mit privatliv er jeg konstruktiv og produktiv. Når jeg ikke lige er tungt alvorlig. Jeg er aktiv som designer af kunsthåndværk, hører god musik, laver husreparationer – amatørmurere, tømrer, jord & beton men ikke elektricitet og VVS, udvikler nye muligheder i haven og sommerhuset og meget andet: Skriver og tegner julehistorier om ”JuleMorfar.dk” til mine børnebørn. Jeg er glædest, når

jeg kan koncentrere mig helt og fuldt om at skabe noget nyt og bedre. Også i skolen.

I min undervisning, i proceskonsultation o.l. er jeg alvorlig, nogle gange dødbideragtig alvorlig fordi jeg søger en faglig og saglig vej frem. Jeg er ikke ”edutainer” eller pædagogisk sprællemænd. Da jeg efterstræber de mest præcise formuleringer, de mest brugbare nøglebegreber fx udvikler jeg koncentrerede grafisk-sproglige modeller over centrale læringspsykologiske problemstillinger. Nogle gange ømmer folk sig over at de skal tænke noget nyt for at forstå modellerne.

Samtidigt kan jeg se mange humoristiske sider af den besværlige virkelighed, som lærere og skoleledere lever i og humoren er nødvendig for at give energi til at gøre noget nyt, give slip på fortidens overbelastninger og kunne tilgive hinanden.

En side af ovennævnte respektløshed er arven fra min tid som akademisk forsker: Træningen i en systematisk kritisk analyse af den virkelighed og de forklaringsmodeller man møder..

Som konsulent – i dag – ser jeg den kritiske grundholdning som *ufuldstændig og somme tiden direkte problemskabende* fordi den i rendyrket udgave helt kan tage modet og arbejdshumøret fra folk – lærere og skoleledere. Et eksempel er APV undersøgelser – arbejdsmiljøundersøgelser – der i mange tilfælde skaber flere problemer end de løser. Min opgave som konsulent er ud fra selvstændige iagttagelser og tænkning at byde ind med praktiske forslag til konkret forbedring fx af læring i klasseværelset eller samarbejde og læring i lærerteam. Hvordan, hvordan, hvordan – er ledespørgsmålet: *Hvordan!* Kan vi gøre noget, som er bedre end det vi hidtil har gjort? *Hvad* gøres allerede godt? Og *hvad* skal den nye praksis handle om? *Hvad* skal der tages fat på? Og hvad skal der tages fat på *først?* Og *hvordan* skal vi gå frem?

Den kritiske praksis må afbalanceres med en konstruktiv praksis, som gerne skal fylde mest og jeg har stor fornøjelse ved at være konstruktiv og fremadrettet konsulent. For eksempel ved at udvikle konkrete indslag i undervisningen for at styrke læring eller fx i form af konkrete træningsøvelser til lærerteam så de kan udvikle vigtige samarbejdskompetencer. Sådanne øvelser kræver års konstruktive forsøg og forbedringer.

Sten Clod Poulsen, 150428